

Türkiye - Lettonya ticaret mukavelesinin tasdiki hakkında kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilân : 14/IV/1938 - Sayı : 3882)

No.
3353

Kabul tarihi
8 - IV - 1938

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti ile Lettonya Cümhuriyeti Hükûmeti arasında geçen yılın sonunda Ankarada akdedilib 12 ikinci kâunun 1938 de Rigada imzalanan ticaret mukavelesi tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

11 nisan 1938

TÜRKİYE İLE LETTONYA ARASINDA TİCARET MUKAVELENAMESİ

Türkiye Cümhuriyeti Reisi ve Lettonya Cümhuriyeti Reisi, iki memleket arasında ticarî münasebetlerin inkişafını tergib arzusile mütehassis olarak bu hususta bir Ticaret Mukavelesi akdine karar vermişler ve mütekabil murahhasları olarak :

Türkiye Cümhuriyeti Reisi

Türkiyenin Lettonya orta elçisi ekselans Nuri Batuyu,

Lettonya Cümhuriyeti Reisi

Lettonya Maliye nazırı ekselans Ludvigs Ekisi tayin etmişlerdir.

Murahhaslar, usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyetnamelerini teati ettikten sonra aşağıdaki hükümleri kararlaştırmışlardır :

Madde — 1

Yüksek Âkid Taraflardan her birinin tebaaları, diğerinin ülkesinde, orada meri kavanin ve nizamat mahfuz kalmak kaydı altında, serbestçe yerleşmek ve oturmak, gitmek, gelmek ve seyrüsefer etmek hakkını haiz olacaklardır.

Yüksek Âkid Taraflardan her biri içeriye muhaceret hususunda, kezalik sıhhi zabıta, umumî emniyet ve âmme intizamı sebepleri dolayisile ferdî tedbirlerle ikameti men ve hudud haricine tâd hususunda tam hareket serbestisini muhafaza eder.

İki Taraf tebaaları, ikamet ve yerleşme dolayisile ödencecek her hangi harç ve mükellefiyetler hususunda en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinden istifade edeceklerdir.

Madde — 2

Yüksek Âkid Taraflardan her birinin tebaası, diğer Tarafın ülkesinde, iki Tarafın karşılıklı mevzuatı ile derpiş edilen haller müstesna olmak üzere, en ziyade müsaadeye mazhar millet tebaasının haiz olduğu şartlar altında her türlü menkul ve gayrimenkul malları iktisab, temellük ve ferağ etmek hakkını haiz olacaklar ve aynı şartlar altında, bu malları satın alma, satma, bağışlama, devir ve ferağ, evlenme mukavelesi, vasiyet ve vasiyetsiz tevarüs yolları ile veya her hangi

diğer bir vasıta ile serbestçe tasarruf edebileceklerdir.

İki Âkid Taraf tebaası, yukarıda zikredilen hallerin hiç birinde, her ne nam altında olursa olsun, mahallî tebaa için vazolunmuş veya olunacaklardan başka veya daha yüksek tekâlîfe, harçlara veya vergilere tâbi tutulmıyacaklardır.

Madde — 3

Yüksek Âkid Taraflardan her birinin tebaası, diğerinin ülkesinde, en ziyade müsaadeye mazhar millet tebaası ile aynı şartlar altında ve memleketin kanun ve nizamlarına uyarak, icrası mahallî tebaaya hasredilmemiş veya edilmeyecek olan her nevi sanat ve ticareti icra veya her hangi hıfvet ve mesleke sülûk hakkını haiz olacaklardır.

Madde — 4

Yüksek Âkid Taraflardan her birinin tebaası, diğerinin ülkesinde, şahısları, malları, hakları ve menfaatleri itibarile keza her nevi ticaret, sanat, hıfvet veya meslekin icrası hususunda en ziyade müsaadeye mazhar millet tebaasına tarhedilebilecek olanlardan başka veya daha yüksek hiç bir teklif, harç, yahud vasıtalı veya vasıtasız vergilere tâbi tutulmıyacaklardır.

Bunlar bilhassa, memlekette meri kanunî hükümler mahfuz kalmak kaydile, mallarının satış bedelini ve mallarını serbestçe ihraca mezun olacaklar ve bu hususta, ecnebî sıfatile, en ziyade müsaadeye mazhar millet tebaasının tediyedeceklerinden daha yüksek vergilere, resimlere ve âidata tâbi tutulmıyacaklardır.

Madde — 5

Yüksek Âkid Taraflardan her birinin tebaası, diğerinin ülkesinde, gerek kara, deniz veya hava ordularında, gerek millî muhafız veya milis kıtalarında, hiç bir askerî hizmete, ne de askerî hizmet yerine geçen bir mecburiyet veya mükellefiyete tâbi tutulmıyacaklardır.

İki Taraf tebaası ancak mahallî tebaaya kanunen tahmil edilecek askerî tekâlîf ve istimvallere tâbi tutulacaklardır.

Madde — 6

Yüksek Âkid Taraflardan her birinin tebaasının malları, diğerinin ülkesinde, ancak âmme menafiinden olduğu kanunen tanınmış sebebe istinaden ve muhik bir tazminat mukabilinde, iki Tarafın karşılıklı mevzuatı ile derpiş edilen usule tevfikân, istimlâk edilebilecektir.

Madde — 7

Yüksek Âkid Taraflardan her birinin tebaası, diğerinin ülkesinde, şahıslarının ve mallarının kanunî ve adlî himayesine müteallik bütün hususlarda, mahallî tebaaya yapılan muamelenin aynından müstefid olacaklardır.

Binaenaleyh, bunlar, mahkemelere serbestçe ve kolayca müracaat ve mahallî tebaa ile aynı şartlar altında dava ikame edebileceklerdir. Bunlar, diğer Taraf ülkesinde, adlî müzaheretten ve muhakeme masarifini müemmin kefalet akçesi muafiyetinden müteakabiliyet şartile müstefid olacaklardır.

Madde — 8

Merkezleri Yüksek Âkid Taraflardan birinin ülkesinde bulunan ve bu memleketin kanunları mucibince teşekkül etmiş bulunan sınaî, malî şirketlerle sigorta, muvasale ve nakliye şirketleri de dahil olmak üzere anonim şirketler, kooperatifler ve diğer ticarî şirketler, diğer Tarafın

ülkesinde kanunî olarak tanınacaklar ve orada gerek müddei gerek müddeaaaleyh olarak mahkeme huzuruna çıkabileceklerdir.

Mezkûr şirketlerin diğer Yüksek Âkid Tarafın ülkesinde ticaret veya sanatlarını icraya kabulleri, kabul harçları ve sair mükellefiyetler hususunda dahi bu ülkede meri veya meriyete girecek kanun ve nizamlara tebaiyetlerine bağlıdır.

İsmi veya nevi ne olursa olsun, vergiler, harçlar ve tekâlif mezkûr şirketlere mümasil millî şirketlere tahmil olunanlardan daha ağır bir tarzda tahmil olunmayacaktır.

Bu şirketler en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi gören şirketlerle aynı şartlar altında ve memleketin kanunlarına tebaiyet ederek, her türlü menkul malları, ve şirketin işlemesi için lâzım olan gayrimenkul malları iktisab edebilecekler, şu kadar ki, bu halde gayrimenkul iktisabı şirketin asıl gayesini teşkil etmeyecektir.

Madde — 9

Yüksek Âkid Taraflardan hiç birinin, kendisinin diğer Âkid Taraf tebaasına, şirketlerine, kooperatiflerine bahşettiği haklardan başkalarını veya daha genişlerini kendi tebaası, şirketleri, kooperatifleri lehine mütalebe etmek için bu anlaşmada zikredilen en ziyade müsaadeye mazhar millet kaydından mütevellid istifadeyi dermeyan edemeyeceği mukarrerdir.

Madde — 10

Yüksek Âkid Taraflardan her biri menşeli tabîi veya mamul müstahsallar, diğer Tarafın ülkesine idhallerinde rüsum, emsal, harç, munzam harçlar veya her hangi tekâlif, gümrük detveli ve tariflendirmeye usulleri hususunda en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinden istifade edeceklerdir.

Madde — 11

En ziyade müsaadeye mazhar olan emtiaların teminatı idhalat ve ihracatda rüsumun garantisine ve sıbyatına ilişkin esas hükümlere ve gümrüğe konulmasına, gümrük aidat ve muamelelerine, ve idhal veya ihracatla veya transit geçen emtianın gümrükte muamele görmesine ve sevkine, maddelerin tasnif ve tahvil tarzlarına, tarifelerin tasnif ve tefsirine, muvakkat idhal ve ihraca ve tekrar ihraca şamildir.

Madde — 12

Yüksek Âkid Taraflardan birinin tabîi veya mamul müstahsalları, bir veya müteaddid üçüncü memleketer ülkelerinden transit suretile geçtikten sonra diğer Taraf ülkesine idhallerinde, menseleri olan memleketten doğrudan doğruya idhallerinde alacak gümrük rüsumu, harçlar veya aidattan başkalarına veya daha yükseklerine tâbi olmayacaklardır. Bu hüküm doğrudan doğruya transit edilen emtiaya olduğu kadar, aktarmadan, tekrar ambalajdan veya antrepoya vazdan sonra transit edilen emtiaya da tatbik olunur.

Madde — 13

Yüksek Âkid Taraflardan her biri, kendi ülkesine idhal edilecek müstahsallara ve emtiaya, idhal edilen maddenin diğer Taraf menseli olduğunu veya geçirdiği tebeddüller dolayısıyla bu suretle telâkkisi lâzımgeldiğini tasdiklan o Taraf salâhiyettar makamlarınca, işbu mukavelenameye bağlı nümunceye tevfiikan verilmiş ve fransızca tanzim edilmiş bir menşe şahadetnamesi raptını taleb etmek hakkını muhafaza eder.

Mezkûr menşe şahadetnamelerinin vizesi ve tasdıkı, işbu vesikalarda gösterilen müstahsallar ve emtianın idhal edildikleri Taraf ülkesinde meri nizamlara tevfiikan, Âkidlerin salâhiyettar uzuvları tarafından yapılacaktır.

Menşe şahadetnamelerinin ita ve tasdikına müteallik bütün hususlarda, Yüksek Âkid Taraflar en ziyade müsaadeye mazhar millet kaydını tatbikde mutabıktırlar.

Madde — 14

Yüksek Âkid Taraflar, bir birine, seyriscfain, turizm ve seyyar ticaret memurları hakkında mütekabilen en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesini bahşetmeyi teahhüd ederler.

Madde — 15

Bundan evvelki maddelerde zikredilen teahhüdler, Yüksek Âkid Taraflardan her birinin aşağıda sayılan sebebler dolayısıyla, ittihaz iztirarında kalabileceği memnuiyet veya takyidlere, eğer bu memnuiyet ve takyidler aynı şartlar içinde bulunan bütün memleketlere aynı zamanda tatbik edilmekte iseler, asla mâni teşkil etmezler :

- a) Âmme emniyetine müteallik memnuiyetler veya takyidler;
- b) Sıhî zabıta sebebi dolayısıyla insanların, hayvanların ve nebatların hastalıklara ve parazitlere karşı korunmasını temin maksadile, bu hususlar için akdedilebilecek hususî mukaveleler hükümlerine hâlel gelmemek üzere, vazedilecek memnuiyetler veya takyidler;
- c) Esliha, mühimmat ve harb malzemesi, ve fevkalâde ahvalde, her hangi diğer harb levazımı nakliyatına müteallik memnuiyetler ve takyidler;
- d) Aynı cinsten olan millî emtiyanın istihsaline, ticaretine, nakline veya memleket dahilinde istihlâkine müteallik dahilî mevzuat ahkâmının eenebi emtiasına teşmiline matuf memnuiyetler ve takyidler (bu hüküm, bir Devlet inhisarının veya Devlet tarafından bahşedilmiş bir inhisarın mevzuunu teşkil eden veya edecek olan emtiayı da istihdaf eder);
- e) Yüksek Âkid Tarafların da iştirak etmiş buldukları bazı beynelmilel taahhüdlerin yerine getirilmesi için lâzımgelen memnuiyetler veya takyidler;
- f) Fevkalâde ve gayritabiî ahvale karşı koymağa ve memleketin iktisadî veya malî sahadaki hayatî menfaatlerini korumağa matuf memnuiyetler ve takyidler.

Madde — 16

Bundan evvelki maddelerde vazedilen üçüncü bir Devletle en ziyade müsaadeye mazhar millet kaidesi :

- 1 - Hududun iki tarafından on beş kilometreyi geçmeyen bir mıntaka dâhilinde hudud ticaretini kolaylaştırmak için Yüksek Âkid Taraflardan biri tarafından herhüdürlük memleketlere bahşedilmiş veya ileride bahşedilebilecek olan gümrük muafiyetlerine, muafiyetlere ve imtiyazlara;
- 2 - Yüksek Âkid Taraflardan biri tarafından evvelce akdedilmiş veya ileride akdedilebilecek olan bir gümrük ittihadından mümbais gümrük muafiyetlerine, muafiyetlere ve imtiyazlara;
- 3 - Türkiyenin 1923 de Osmanlı imparatorluğundan ayrılmış olan ülkelere bahşettiği veya ileride bahşedebileceği gümrük muafiyetlerine, muafiyetlere ve imtiyazlara;
- 4 - Letonyanın Estonyaya, Fenlandiyaya, Lituanyaya ve Sovyetik Sosyalist Cümhuriyetler İttihadına tanıdığı veya tanıyacağı gümrük muafiyetlerine, muafiyetlere ve imtiyazlara tatbik olunmayacaktır.

Madde — 17

İşbu mukavele bir senelik bir müddet için akdedilmiştir. Tasdiknamelerin mümkün olan süratle Rigada vukubulacak teatisi tarihinde meriyete girecektir.

Eğer mukavelename, Yüksek Âkidlerden biri tarafından her devrenin hitamından üç ay evvel fes-hedilmezse, her defasında yeni bir senelik devre için kendiliğinden uzatılmış olacaktır.

Yukarıdaki ahkâmı tasdik üzere isimleri yukarıda mezkûr murahhaslar işbu mukaveleyi imza etmişler ve mühürlemişlerdir.

Rigada, 12 kânunusani 1938 de iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

İmza

Nuri Batu

L. Ekis

Menşe şahadetnamesi

Gönderen

Gönderilen

İsim :

İsim :

İkametgâh :

İkametgâh :

Sokak :

Sokak :

Emtianın nevi

Ambalaj tarzı

Koli adedi

Marka numarası

Ağırlık { Gayrisafi Kg.
Safi Kg.

Kıymet : f. o. b.

Sevk yolu

Yukarıda gösterilen emtianın menşe ve mevriddi olduğu ve işbu menşe şahadetnamesinin Türkiye ile Letonya arasındaki 12 kânunusani 1938 tarihli Ticaret Mukavelenamesi ahkâmına tevfiқан verildiği tasdik olunur.

Cumhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası :

9 - IV - 1938 ve 1/952

Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cumhuriyet Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası :

11 - IV - 1938 ve 4/246

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cild ve sayfa numaraları :

Cild Sayfa

23 2,114

24 2:3,34,35,36,36:39